

BIOGRAMY I ABSTRAKTY WYSTĄPIEŃ

Władysław Stępnik (Polska), Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych

Historyk, dr. hab., od sierpnia 2011 r. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych. Z archiwami związany od 1976 r., początkowo jako pracownik naukowy w NDAP, następnie wieloletni dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych, po czym od 1997 r. zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, profesor Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Specjalizuje się m.in. w tematyce międzynarodowego prawa archiwalnego, zwrotu i ochrony dóbr kultury. Jest m.in. członkiem Międzynarodowego Komitetu Doradczego Programu UNESCO Memory of the World oraz Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych. Ekspert Rady Europy ds. oceny stanu zachowania dóbr kultury na obszarze b. Jugosławii. Uczestnik wielu międzynarodowych konferencji archiwalnych organizowanych m.in. przez Międzynarodową Radę Archiwów.

Tytuł wystąpienia: Archiwa państwowe wobec wytwórców niepaństwowego zasobu archiwalnego

Katarzyna Ziętał (Polska), prowadząca projekt Ośrodka KARTA „Stabilizacja archiwistyki społecznej w Polsce”

Absolwentka Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego. W Fundacji Ośrodka KARTA od 2007 roku, pracowała jako archiwistka w Archiwum Opozycji, następnie przy projekcie Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej. Redaktorka „Archiwistyki społecznej” – pierwszej polskiej książki o niezależnych ruchach archiwistycznych. Prowadzi projekt Ośrodka KARTA pt. „Stabilizacja archiwistyki społecznej w Polsce”.

Tytuł wystąpienia: Polski model archiwistyki społecznej. Możliwe mechanizmy współpracy z państwem

W Polsce jest kilkaset archiwów społecznych. Większość z nich istnieje przy organizacjach pozarządowych. Krajobraz polskiej archiwistyki społecznej stale się zmienia. W latach 90. przeważały w nim inicjatywy powołane dla dokumentowania oporu społecznego w czasie II wojny światowej i Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, obecnie – są to głównie lokalne archiwa cyfrowe.

Program Ośrodka KARTA ma na celu zmianę sytuacji archiwistyki społecznej w Polsce, zapewnienie trwałości archiwów społecznych, stworzenie polskiego modelu systemowej współpracy archiwistyki państwowej i społecznej, zbudowanie fundamentów dla dokumentowania historii społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Instytucjonalizacja archiwistyki społecznej nie oznacza utraty niezależności przez podmioty ją tworzące. Referat jest próbą odpowiedzi na pytanie, jak systemowo wzmocnić archiwa społeczne bez utraty ich oddolnego charakteru.

Joanna Newman (Nowa Zelandia), konsultantka ds. dokumentacji i archiwów

Pełni funkcję konsultanta ds. dokumentacji i archiwów. Jej wykształcenie obejmuje podyplomowe studia archiwistyki na Uniwersytecie Nowej Południowej Walii (Australia) i studia magisterskie w dziedzinie archiwów społecznych na Uniwersytecie Wiktorii w Wellington (Nowa Zelandia). Czynnienie zaangażowana w wiele inicjatyw związanych z archiwami i dokumentacją, między innymi zarządza dokumentacją nauczania Uniwersytetu Technicznego w Auckland i Uniwersytetu Wiktorii. W przeszłości była odpowiedzialna za program zarządzania dokumentacją i archiwami we Fletcher Challenge Ltd (największej ówczesnej firmie w Nowej Zelandii) i zarządzanie archiwami Rady Miasta Wellington (obejmujących również archiwa społeczne). Projekty konsultowane przez nią od 2008 roku obejmowały opracowanie planu finansowania archiwów społecznych w organizacji Archives NZ, studium wykonalności nowej siedziby archiwów społecznych oraz kilka projektów dla siedmiu samorządów terytorialnych zakładających archiwa regionalne.

Zawarła również umowę, na mocy której będzie zarządzała Archiwum Rady Miasta Auckland i uczestniczyła w zespole tworzącym system archiwizacji cyfrowej dla Archives NZ.

Tytuł wystąpienia: Archiwa społeczne na Antypodach: przekrojowy opis stanu dziedziny i problemów, które napotyka w Nowej Zelandii

Niniejsza praca stanowi przegląd stanu archiwów społecznych w Nowej Zelandii i niektórych problemów tej dziedziny. W tym kontekście termin „archiwa społeczne” odnosi się do zbiorów materiałów archiwalnych stworzonych przez lokalną społeczność, w których gromadzeniu, ochronie i użytkowaniu członkowie tej społeczności biorą aktywny udział. Przedstawione zostały typy organizacji i sektorów tworzących takie archiwa, a także system związanych z nimi przepisów i instytucji państwowych, w tym zmiany zachodzące w Archiwum Narodowym i ich potencjalny wpływ na archiwa społeczne. Omówiono jedenaście kluczowych czynników, które, jak wykazały badania, mają wpływ na trwałość archiwów społecznych w Nowej Zelandii. Są to zarządzanie, finansowanie, wykwalifikowany personel, współpraca, dynamizm, ochrona, metody archiwizacji, zaangażowanie społeczności, zbiory, archiwista i wsparcie z zewnątrz. Końcowa część pracy zawiera propozycje zmian lub interwencji mogących, według badań, zwiększyć trwałość archiwów społecznych w Nowej Zelandii.

Stefano Vitali (Włochy), Dyrektor Agencji Nadzoru Archiwów Regionu Emilia Romagna w Bolonii

Obecnie pełni funkcję Dyrektora Agencji Nadzoru Archiwów Regionu Emilia Romagna w Bolonii. Wcześniej pracował w Archiwum Państwowym we Florencji, gdzie od 1993 roku był odpowiedzialny za projekty związane z zastosowaniem technologii informacyjnych w zarządzaniu i opisywaniu materiałów archiwalnych. Od 1996 roku członek Komisji Standardów Opisowych Międzynarodowej Rady Archiwów, w 2000 r. wyznaczony na przewodniczącego tego Komitetu. Obecnie korespondencyjny członek Grupy Ekspertckiej ds. Opisów Archiwalnych w Międzynarodowej Radzie Archiwów. Wykładał archiwistykę w różnych szkołach i na uniwersytetach, obecnie profesor na Uniwersytecie Bolońskim w Rawennie. W 2007 roku jako wizytujący profesor archiwistyki odwiedził Uniwersytet Kolumbii Brytyjskiej w Vancouver. Jest autorem książek i licznych artykułów na temat współczesnej historii i archiwistyki.

Tytuł wystąpienia: „Archiwa społeczne” we Włoszech

We Włoszech, termin „archiwa społeczne” nie jest w ogóle używany. Niemniej istnieje wiele archiwów, których koncepcję można przyrównać do archiwów społecznych, ponieważ są one niepaństwowe i bardzo często tworzone przez grupy i osoby skupione w zorganizowanych strukturach lub nieformalnych grupach, które postanowiły przechowywać stworzone lub zgromadzone przez siebie materiały archiwalne w niezależnych instytucjach o różnych rozmiarach i formie prawnej.

Pierwsze tego rodzaju archiwa pojawiły się w latach 40. XX wieku, tuż po zakończeniu II wojny światowej, gdy na północy kraju organizacje Włoskiego Ruchu Oporu - Narodowe Komitety Wyzwolenia - odmówiły przeniesienia swoich archiwów do Archiwum Narodowego, postanawiając stworzyć osobne instytucje poświęcone Historii Ruchu Oporu, mające na celu przechowywanie tych zasobów i zdobywanie wszelkich innych materiałów archiwalnych związanych z Brygadami Partyzanckimi, ruchami antyfaszystowskimi i ruchami oporu.

W kolejnych dziesięcioleciach powstało wiele innych niezależnych instytucji przechowujących archiwa stowarzyszeń i partii politycznych, związków zawodowych, ruchów społecznych i obywatelskich (na przykład feministycznych i pacyfistycznych). W późniejszych czasach wiele różnych stowarzyszeń i organizacji związanych ze wszystkimi dziedzinami życia społecznego przejawiało coraz większe zainteresowanie przechowaniem, opisywaniem i udostępnianiem własnego dziedzictwa archiwalnego jako źródła tożsamości historycznej.

Działania te nie są w opozycji do państwowej administracji archiwów. Wręcz przeciwnie, agencje nadzoru archiwów (regionalne organy nadzoru Ministerstwa Kultury odpowiedzialne za kontrolowanie i ochronę prywatnych i niepublicznych archiwów) udzielają im znaczącego wsparcia naukowego, technicznego i niekiedy finansowego. W ostatnich dziesięcioleciach fundusze na ten cel przeznaczyły również władze regionalne i lokalne. Obecnie jednak, z powodu poważnych cięć budżetowych, środki finansowe dla publicznych i prywatnych archiwów są coraz mniejsze.

Anna Kurpiel (Polska), koordynatorka projektów historyczno-edukacyjnych w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego

Absolwentka etnologii i antropologii kulturowej na Uniwersytecie Jagiellońskim, doktor nauk humanistycznych w zakresie historii (2012); temat doktoratu: Macedońscy uchodźcy wojenni na Dolnym Śląsku. Adaptacja, migracje, pamięć (promotor: prof. dr hab. Krzysztof Ruchniewicz). Współpracuje z Uniwersytetem Lipskim, gdzie ukończyła dwunarodowy program doktorski „The New Europe” oraz z Centre canadien d'études allemandes et européennes (CCEAE) w Montrealu a także z wrocławskim Ośrodkiem „Pamięć i Przyszłość” (przeprowadzanie i opracowywanie historii mówionych, popularyzacja powojennej historii Dolnego Śląska).

Uczestnik licznych projektów dokumentacyjno-badawczych i animacyjnych, w tym finansowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Członek Polskiego Towarzystwa Historii Mówionej. Obecnie zatrudniona w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. W. Brandta UW, gdzie koordynuje projekt związany z polityką historyczną i edukacją.

Zainteresowania badawcze: oral history, public history, migracje, mniejszości narodowe, obszary pogranicza i wielokulturowości, pamięć w naukach humanistycznych, autobiografistyka.

Tytuł wystąpienia: „Public history” w Polsce

„Historia w przestrzeni publicznej” jest wciąż w Polsce określeniem nowym, a nawet niejasnym. Mimo że jej subdyscypliny, takie jak archiwistyka społeczna czy oral history są już rozpoznawalne w dyskursie naukowym i społecznym i upowszechnione przez działalność rozmaitych stowarzyszeń, ośrodków i organizacji, szersza refleksja nad tym czym jest, jakie są wymiary i możliwości public history, nadal nie została w Polsce podjęta w stopniu zadowalającym. Co ciekawe, w przeciwieństwie np. do amerykańskich studiów, public history (podobnie jak oral history) zarówno w jej ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym, jest przedmiotem zainteresowania bardziej niż historyków – antropologów, socjologów czy kulturoznawców. Celem mojego wystąpienia będzie zarówno krótki przegląd działań i debat związanych z historią publiczną w Polsce, jak i – w oparciu o własne doświadczenie badawcze – refleksja nad potrzebą małych społeczności (wsi, grupy mniejszościowe) konserwacji ich własnej, lokalnej historii, prowadzącej zarówno do aktywizacji członków grupy, jak i budowania ich wspólnej tożsamości.

Gabriela Pawlus-Kasprzak (Kanada) doktorantka na Wydziale Historii University of Toronto, członek zarządu w Kanadyjsko-Polskim Instytucie Badawczym

Dr Gabriela Pawlus-Kasprzak jest kanadyjską historyczką społeczną. Jej praca koncentruje się na kwestiach nacjonalizmu, religii, pochodzenia etnicznego i płci wśród imigrantów. Opublikowała wiele recenzowanych artykułów o emigracji Polaków do Kanady i redagowała specjalną edycję czasopisma „Polish American Studies” poświęconą Polakom w Kanadzie. Jej pracę finansowały SSHRC i OGS, otrzymała też nagrodę Skalny Civic Achievement Award. Aktualnie pracuje nad książką o tworzeniu się tożsamości wśród polskich imigrantów w Kanadzie.

Tytuł wystąpienia: Archiwa społeczne w Kanadzie: jarmark różnorodności dla historyków społecznych

Badania grup etnicznych w Kanadzie pozwalają historykom odkrywać nowe materiały archiwalne poza tradycyjnymi archiwami finansowanymi z funduszy państwowych. Instytucje takie jak Library and Archives Canada (LAC) posiadają cenne zbiory ukazujące historię imigrantów, jednak w ich przypadku historycy często muszą ograniczać się do materiałów podarowanych przez duże organizacje lub prominentnych członków społeczności. Z drugiej strony archiwa lokalne lub społeczne, na przykład prowadzone przez parafie lub niewielkie stowarzyszenia, bywają finansowane ze środków prywatnych i narzucają arbitralne ograniczenia dostępu do swoich zbiorów. Innym problemem lokalnych archiwów jest brak organizacji, niedokładne katalogowanie, a nawet brak podstawowej ochrony materiałów. Jednak informacje przez nie gromadzone rzadko można znaleźć w większych archiwach państwowych. Lokalne archiwa są prawdziwą skarbnicą ukrytych klejnotów. Ich wartość jest również poddawana w wątpliwość przez stereotypy akademickie, nie zawsze uznające wartość „nie-tradycyjnych” materiałów archiwalnych. Analizie poddano kilka instytucji, w tym LAC, Multicultural Historical Society of Ontario (MHSO), polskie parafie w Toronto oraz Kanadyjsko-Polski Instytut Badawczy.

Julianne Nyhan (Wielka Brytania), adiunkt na Wydziale Informatologii w University College London

Dr Julianne Nyhan wykłada (jako adiunkt) cyfrowe technologie informacyjne na Wydziale Informatologii w University College London. Jej zainteresowania badawcze obejmują historię technologii informacyjnych w naukach humanistycznych, historię mówioną oraz większość aspektów humanistyki cyfrowej, ze szczególnym uwzględnieniem meta-języków znaczników i leksykografii cyfrowej. Jest autorką licznych publikacji, z których najnowsze to „Digital Humanities in Practice” („Humanistyka cyfrowa w praktyce”) (Facet 2012), „Digital Humanities: a Reader” („Humanistyka cyfrowa: kompendium”) (Oxford University Press 2013) i „Clerics, Kings and Vikings: essays on Medieval Ireland” („Księża, królowie i Wikingowie: eseje o średniowiecznej Irlandii”) (Four Courts, w druku). Należy między innymi do Rady Badań Nauk Humanistycznych (AHRC Peer Review College), jest redaktorem ds. komunikacji w Interdisciplinary Science Reviews, jest też członkiem innych komitetów redakcyjnych i doradczych. Kierownik badań w projekcie „Hidden Histories: Computing and the Humanities c.1949–1980” („Ukryte historie: technologie informacyjne w latach 1949–1980”). Jej konto na Twitterze to @julianne-nyhan, prowadzi też blog pod adresem <http://archelogs.hypotheses.org/>. Więcej informacji na <https://www.ucl.ac.uk/dis/people/juliannenyhan>.

Tytuł wystąpienia: Archiwa społeczne w Zjednoczonym Królestwie: badanie i analiza stanu wiedzy ze szczególnym uwzględnieniem historii mówionej i humanistyki cyfrowej

Celem pracy jest zbadanie obecnego stanu archiwów społecznych w Zjednoczonym Królestwie. Ze względu na szeroki zakres odniesienia, szczególny nacisk położono na archiwa tworzone przez społeczności związane z humanistyką cyfrową i historią mówioną. Zanalizowano dwa studia przypadku: projekty „Dig Where We Stand” (<http://tinyurl.com/ktc3z5j>) i „Hidden Histories” (<http://hiddenhistories.omeka.net/>). Poza badaniem wielowymiarowych powiązań między archiwami państwowymi i społecznymi, praca ta uwzględnia szereg wyzwań i korzyści, zarówno dla naukowców, jak i społeczności, płynących z połączenia podobnych badań i praktyk stosowanych przez lokalne społeczności.

Cornelia Wenzel (Niemcy), kierowniczka archiwum w Fundacji Archiwum Niemieckiego Ruchu Kobiecego

Cornelia Wenzel, urodzona w roku 1953, dokumentalistka i archiwistka. Od 1984 roku Dyrektor Archiwum „Stiftung Archiv der deutschen Frauenbewegung” (Fundacji Archiwum Niemieckiego Ruchu Kobiet), w którego skład wchodzi, poza archiwum, biblioteka, ośrodek badawczy oraz ośrodek kultury i edukacji.

Od 1996 do 2012 roku na zasadzie wolontariatu zarządzała i.d.a. („informieren, dokumentieren, archivieren”), organizacją parasolową zrzeszającą niemieckie archiwa i biblioteki poświęcone historii kobiet. Od 2005 roku związana z „Workshop der Archive von unten” („Pracownią Archiwów Oddolnych”), nieformalną organizacją zrzeszającą archiwa niemieckich ruchów społecznych i politycznych. Jej najnowsza publikacja to „Bewegung bewahren. Freie Archive und die Geschichte von unten” („Ocalić ruchy społeczne. Wolne archiwa i historie lokalne”), współpraca - Jürgen Bacia, Berlin 2013.

Tytuł wystąpienia: Pamięć ruchów politycznych i społecznych. Archiwa społeczne w Niemczech

Zamierzam mówić o konkretnym typie archiwów społecznych, mianowicie archiwach niemieckich ruchów społecznych i politycznych. Są to między innymi archiwa ruchu antynuklearnego, ruchu feministycznego, ruchu na rzecz trzeciego świata, ruchu na rzecz pokoju i kilku lewicowych radykalnych stowarzyszeń politycznych. Przedmiotem tego wykładu jest ogólny przegląd obejmujący liczbę tych archiwów i rozmiar ich zbiorów, ich formy organizacyjne i twórcze systemy finansowania pozwalające im funkcjonować. W tej dziedzinie kreatywność jest koniecznością, ponieważ nie istnieją żadne ogólne przepisy regulujące pracę i formy finansowania archiwów społecznych przez władze krajowe i regionalne.

Kolejnym ważnym tematem jest współpraca między archiwami państwowymi i społecznymi. W sieci archiwów społecznych istnieje kilka kręgów, na przykład nurt łączący archiwa feministyczne lub archiwa różnych ruchów społecznych. Ponadto w ostatnich latach zacieśniają się kontakty między archiwami społecznymi i państwowymi, forsowana jest też idea współpracy przy budowaniu zbiorów.

Jako przykład krótko zaprezentuję Archiwum Fundacji Niemieckiego Ruchu Kobiet w Kassel.

Organizator:

Ośrodek **Karta**

Partnerzy:

www.archiwa.org

Projekt „Stabilizacja archiwistyki społecznej w Polsce” realizowany jest w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

